

REFERAT Klima- og Bæredygtighedsudvalget 2018-2019 d. 27-08-2018

Mødedato Mandag d. 27. august 2018 kl. 00:00

Mødested Mødelokale 1, Vibegård, Rønne

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Oplæg til boligpolitiske drøftelser samt struktur for kommende boligpolitik.....	5
Orientering om tidsperspektiv for vindmølleplanlægning samt om forudsætninger for nyt søkabel...	12
Drøftelse af fremtidig organisering af arbejdet med Bright Green Island og Bornholmermålene.....	15
Frivillighedsstrategi, midtvejsevaluering.....	18
Procesplan folkesundhedspolitik.....	23
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	28
Gensidig orientering.....	30

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.01.00P35-0101

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	1	

Fraværende

Andreas Ipsen, René Danielsson og Kirsten Wendell

Bemærkninger til dagsordenen

Punkt 2: Oplæg til boligpolitiske drøftelser samt struktur for kommende boligpolitik

Bilag

Proces for boligpolitik 2018

Grunde til salg juni 2018 (3)

Åbent punkt

2 Oplæg til boligpolitiske drøftelser samt struktur for kommende boligpolitik

03.00.00P22-0010

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	2	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget

Resumé

Der er en boligpolitik under udarbejdelse. I denne forbindelse drøfter udvalget et række emner, der skal indgå i politikken samt oplæg til disposition

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at udvalget

- drøfter de boligpolitiske spørgsmål med henblik på overordnede prioriteringer i udkastet til boligpolitik
- godkender den beskrevne disposition

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 27. august 2018:

Ad a) drøftet.

Ad b) godkendt med justeringer. Tidsplan for processen tilrettet så boligpolitikken sendes i høring efter Kommunalbestyrelsesmødet i oktober. Der indlægges i høringsfasen et eller flere offentlige møder.

Sagsfremstilling

Boligpolitikken handler om at skabe en ramme for udviklingen, som kommunalbestyrelsen, administrationen og den lange række af interessenter på boligområdet kan bruge som rettesnor i forhold til, hvordan boligudviklingen skal være fremover på Bornholm.

Boligpolitikken handler om hvad kommunalbestyrelsen mener, der skal bygges for at indfri visionen om at blive 42.000 bornholmere i 2028. Det handler således ikke om, hvor boligerne skal bygges. Dette spørgsmål er dels defineret af de eksisterende byområder, og de udviklingsområder rundt om byerne, hvor de vil være muligt at bygge nyt.

Hvor der skal bygges er således et emne, der behandles i forbindelse med kommuneplanen.

For at sikre en grundig drøftelse af boligpolitikken centrale elementer, gennemgås en række af disse nedenfor.

Udvalget bør i forhold til udarbejdelsen af en boligpolitik, der kan sendes i offentlig høring, drøfte hvert enkelt element, således at der skabes et overblik over hvilke elementer, der er politisk enighed om. På den måde kommer der også overblik over hvilke elementer, der ikke umiddelbart er enighed om, og som kan uddybes yderligere med argumenter i høringsfasen.

Hvem bygger vi til?

Et meget centralt element i kommunalbestyrelsens vision om en forøgelse af befolkningstallet er etablering af nye boliger. Der kan konstateres stigende problemer med at anvise nye beboere boliger, og der er en betydelig indlåsningseffekt blandt de nuværende beboere, idet udbuddet af alternativer til den nuværende bolig er lille og ikke videre varieret. Sagt på en anden måde er konsekvensen i øjeblikket at fx ældre bliver i familiehuse, da der ikke er attraktive bolig-mæssige alternativer.

Nye beboere er en forudsætning for en mere jævn demografisk fordeling, for opretholdelse og udvidelse af arbejdsstyrken og for fastholdelse af grundlaget for det nuværende udbud af undervisnings- og uddannelses tilbud. Ønsker man at satse på flere uddannelsespladser på øen, betyder det, at der opstår et øget behov for attraktive studiemiljøer – herunder boliger. Dertil er der behov for små billige boliger til fx enlige med små indkomster.

Ud fra disse betragtninger bør en boligpolitik forholde sig til et øget udbud af boliger til børnefamilier; til unge under uddannelse; til ældre, der ønsker at udskifte den nuværende bolig samt til pendlere og nyttilflyttere. Relevant i forhold til den sidste gruppe er en overvejelse om, hvordan Bornholm får del i det ret betydelige "push" ud af København, som i dag primært opsamles af sjællandske omegnskommuner med lange transporttider og med et typisk udbud af boliger med en ringere beliggenhed end den, Bornholm kan tilbyde.

Man kan derfor overveje en nyvurdering af vores konkurrencemæssige fordele i forhold til de ønskede målgrupper, herunder også om Bornholm med de rette boliger kunne blive interessant for de der har internationale arbejdspladser, og som på Bornholm vil kunne transportere sig til København på en 45 min. eller London på 3½ time. Med andre ord kan man med fordel overveje om, der er målgrupper for boliger, der ligger ud over, hvad vi allerede har på Bornholm.

Spørgsmålet er således, hvordan mixet skal være mellem de forskellige behov – og hvordan blander man kortene bedst?

Fortætning eller nye boligområder?

Fortætning betyder, at man udnytter de områder indenfor den eksisterende byzone, der kan udbygges yderligere. Det kan både handle om ubebyggede arealer, og om nedrivning med efterfølgende mere intensiv udnyttelse af arealet, fx ved at bygge i højden eller på anden måde få plads til flere boliger. Fordelen er bl.a. at det er muligt at benytte eksisterende infrastruktur, herunder også forsyningsledninger, kloakker mv. Fortætning anvendes typisk, når man ønsker at forny bydele og/eller udtjente bygningsstrukturer, som værn mod forfald, og sikre nærhed til byfunktioner som butikker, institutioner etc.

Nye boligudviklingsområder er allerede udlagt rundt om de fleste byer på Bornholm. Disse udviklingsområder kræver typisk, at byzonen udvides, og at der bygges på bar mark. Inddragelse af nye arealer er især relevant ved større byudvidelser og hvor der ønskes nye bygningsstrukturer og boformer. Fordele er bl.a. at det er muligt at planlægge fra bunden af, og dermed åbnes muligheder for nye kreative byggerier, der understøtter fx en fællesskabsdagsorden.

Regionskommunens økonomiske risikovillighed

Alment byggeri kræver mellem 8-12 % indskud fra kommunen, for at realiseres. Fordelene ved det almene byggeri er, at boligforeningerne ikke har til formål at tjene penge. Det betyder, at huslejerne holdes på et relativt lavt niveau, hvilket gør dem attraktive for et bredt udsnit af befolkningen.

Andelsboliger kan opføres med og uden kommunegaranti, hvilket i sagens natur har indflydelse på investorenes vilje til at indgå i byggerier. Regionskommunen har ikke tidligere (?!) givet kommunegarantier til andelsboligforeninger, hvilket dog kan overvejes i forhold til at sætte yderligere skub i byggeriet.

Det bør drøftes i hvilket omfang og til hvilke boligformer regionskommunen vil afsætte midler til investering i boligbyggeri.

Eje eller leje

Bornholm er kendetegnet ved en stor andel ejerboliger. Dette skal ses i lyset af, at ejerboligerne har været, og fortsat er, relativt billige sammenlignet med resten af landet.

Der er dog en række fordele, som Bornholm kunne få gavn af ved at have flere lejeboliger. I forhold til tilflytningen handler det især om, at nye bornholmere ikke nødvendigvis skal binde sig til en ejerbolig for at få et sted at bo. Der findes naturligvis muligheder for at finde lejeboliger, men de almene boliger er så godt som fyldt op, og det private lejemarked ligeså.

Udover at udbuddet er forholdsvis lille, er det som nævnt også forholdsvis dyrt at leje. Ikke set i forhold til resten af landet eller hovedstaden, men i forhold til prisen på ejerboliger. Dertil kommer at udbuddet af lejeboliger, der er målrettet fx børnefamilier fra København med en drøm om havudsigt, er meget lille.

Udvikling af lejeboligmarkedet kan være med til at skabe mere dynamik både i forhold til tiltrækning af tilflyttere, men også i forhold til fx ældre, der ønsker at flytte fra en ejer- til lejebolig, og dermed frigøre noget af værdien, bundet i murstenene.

Spørgsmålet er her, hvor aktiv regionskommunen vil være i forhold til at skabe grundlaget for flere lejeboliger, fx gennem indskud i nye almene boliger eller krav til en bestemt sammensætning af ejer-/lejeboliger i nye boligområder?

Anvisningsret til almene boliger

Regionskommunen har i forlængelse af den eksisterende lovgivning mulighed for at påtage sig en anvisningsret til en vis procentdel af de almene boliger (op til 25%). Anvisningsretten vil gøre det mere sikkert for de almene boligselskaber at opføre boligerne, idet regionskommunen i givet fald vil skulle betale tomgangsleje. Dette ville kunne anspore til mere byggeri. Samtidig vil det dog potentielt være risikofyldt for kommunen at påtage sig udgifter, såfremt det ikke viser sig muligt at leje boligerne ud.

Boliger i landzonen

Bornholm har mange mindre husmandssteder, og med udviklingen i antallet af ansatte i landbruget, og det faldende antal landbrug generelt, bliver antallet af "rene" beboelsesejendomme i landzonen ikke mindre. Det bør derfor i forbindelse med boligpolitikken drøftes, hvor langt man ønsker at gå for at sikre fortsat helårsliv i boliger i landzonen.

Understøttelse af nybyggeri i udviklingsområderne

Nye boligområder i byerne kan enten ske ved fortætning, som beskrevet ovenfor, eller ved nybyggeri i udviklingsområderne, der er udlagte arealer, typisk i byernes udkant.

Nybyggeri i udviklingsområderne vil formentlig kræve noget af regionskommunen, både i forhold til offentlige goder som veje og gadelys, men også i forhold til at vise en form for goodwill overfor potentielle investorer. Fx kan en sådan understøttelse bestå i at etablere offentlig service i nærhed eller integreret i boligområdet. Det kan også være at etablere rekreative arealer eller adgang til naturområder, eller andet der kan øge attraktiviteten i de nybyggede boliger.

Det bør i forbindelse med boligpolitikken drøftes i hvilken udstrækning regionskommunen gennem egne investeringer vil prioritere udviklingen af nybyggeri i udviklingsområderne.

Understøttelse af de nuværende boligers attraktivitet

I forhold til at skabe attraktive boliger generelt, kan nogle af de samme betragtninger anlægges på den eksisterende boligmasse.

Skal disse boligers attraktivitet øges, kan man ligeledes drøfte politisk, i hvilken udstrækning man understøtter boligerne med adgang til rekreative arealer og naturområder. I forhold til den offentlige service kan strukturændringer i den offentlige service (eller bare en mistanke om dette) nedsætte attraktiviteten i ethvert boligområde. Det bør derfor drøftes om der kan stilles politisk sikkerhed for den offentlige service i allerede etablerede byer og byområder.

Det bør for en god ordens skyld nævnes at en meget stor del af den nuværende boligmasse, kan karakteriseres som attraktiv, både i forhold til boligstandard, beliggenhed, arkitektur og pris.

I forhold til selve boligerne er der en del af boligerne i de større byer, der i dag ikke anses som tidssvarende alene på grund af deres størrelse. Det er dog allerede i dag muligt at sammenlægge boliger, men spørgsmålet er her om ikke markedet bedst regulerer udviklingen. Efterspørgslen efter mindre billige boliger kan derudover stige de kommende år i takt med den forventede ændring i familiestørrelser mod flere mindre familier og enlige.

Grønt byggeri – hvad er mål og midler?

BR18 (bygningsreglement 2018) regulerer bl.a. energikravene i nybyggeri. Kravene til klimaskærmen er ikke skærpet meget i den seneste revision, i forhold til BR 15, hvor de allerede var høje. Fremtidige optimeringer i energibesparelser ventes at skulle findes på driften, dvs. i måden vi benytter boligen på. De senere år har desuden været stigende fokus på ressourceanvendelsen i byggeriet og på den affaldsmængde som bygge- og anlægsaffald genererer. I dag udgør det 1/3 af alt affald i Danmark (Miljøstyrelsens affaldsstatistik). Der eksperimenteres derfor med nye konstruktioner og byggematerialer bl.a. med færre miljøfarlige stoffer i et forsøg på at reducere ressourceanvendelsen og de fremtidige affaldsmængder. Der kan derfor forventes nye krav der vil stimulere markedet i retning af, at byggematerialer i langt højere grad skal kunne genanvendes.

Nye trends inden for genanvendelse anlægger et perspektiv på den nuværende bygningsmasse, hvor denne ses som en ressource for fremtidigt byggeri. Forstået således, at byggematerialerne, der er anvendt til at opføre huse før 1960 i højere grad bør ses som en uudnyttet ressource, i stedet for en hindring for nybyggeriet (og dets materialer). I forlængelse af ovenstående bør det også drøftes, hvordan regionskommunen bedst muligt håndterer den forholdsvis store mængde bevaringsværdige huse, og det samtidige ønske om energireovering.

I forlængelse af Bright Green Island visionen, bør drøftes hvorvidt der er politisk opbakning til at være blandt de foregangskommuner, der i disse år stiller krav til nybyggeri i eget regi og/eller i forbindelse med ejendomshandler, der muliggør nybyggeri – fx i forbindelse med udbuds krav til kommunalt byggeri og/eller byggeri, hvor der ønskes kommunal sikkerhedsstillelse.

Paletten er bred i forhold til, hvordan det kan udmøntes i praksis; eksempler kan være, at landejendomme ombygges ved at lade grundmurene stå, og bygge nyt ovenpå (www.detdanskelandsted.dk) eller som nævnt ovenfor ved at genanvende byggematerialer enten i form af gensalg (www.genbyg.dk) eller ved lokale projekter.

Endelig bør udvalget drøfte hvordan og i hvilket omfang det grønne byggeri skal være en del af det fremtidige boligmarked. Skal det fx være muligt at skabe sig et 100 % bæredygtigt liv på Bornholm – fra den bolig man bor i til den mad man spiser og videre til den offentlige service man betjener sig af?

Udvalgets boligpolitiske drøftelser skal munde ud i et oplæg til boligpolitik, der sendes i høring jf. procesplanen (vedhæftet som bilag).

Boligpolitik

Der lægges op til, at boligpolitikken udarbejdes efter følgende disposition:

- Indledning
 - Det går godt på Bornholm
 - Vi har fantastiske boliger og byer, men er også klar til at gå ind i en ”ny tidsalder” – behov for noget nyt og for renovering af eksisterende med respekt for det gode i det, vi har
 - Der er mange potentialer, og de er vidt forskellige – (Årsballe Øko-skovby, Rønne Syd, Nexø Bakkeby)
 - *Kommunalbestyrelsen vil udvikle nye, attraktive boliger og boligområder på tværs af Bornholm*
- Målgrupper
 - Mennesket i boligen – boligen som hjem (for ældre, unge, børnefamilier, enlige osv.)
 - Almene boliger, andelsforeninger, private investorer
 - Hvem bygger vi et hjem til (målgrupperne) – og hvad kan kommunen understøtte (rammerne for hvad BRK kan)
 - ”Almindelige boliger”, men også muligheden for at prøve noget nyt (fx bofællesskaber i landzonen, livet på landet, det grønne liv, provinsbylivet, 2. hjem, osv.)
 - Det vil Bornholms Regionskommune: xx
- Boligen
 - Kvalitetsbyggeri opfattes som et krydsfelt mellem
 - God arkitektur (jf. arkitekturpolitikken 2018)
 - God byggeskik (kvalitetsmaterialer og godt håndværk)
 - Grønt byggeri (genanvendelse, energirigtigt byggeri)
 - Hvilke boligtyper ønsker vi
 - Lejligheder, rækkehuse, udnyttelse af fraflyttede landejendomme osv.
 - Hvilke infrastrukturer lægger vi vægt på
 - Fibernet og mobildækning som basis på hele øen
 - Vej- og cykelstinet
 - Det vil Bornholms Regionskommune: xx
- Byudvikling – og landudvikling
 - Hvad ønsker BRK at understøtte i forhold til boligernes rolle i at skabe rammen for livet i byerne
 - Offentlig service
 - Gode forbindelser til natur, kultur og arbejdspladser – cykelstier, stier og veje
 - ”Attraktioner for herboende” – gode rekreative muligheder (sport og fritid)
 - Boliger på landet
 - Boliger på landet som forudsætning for at fastholde den nuværende spredte detailhandel – det ser BRK som et plus
 - Det vil Bornholms Regionskommune: xx
- Det grønne liv
 - Hvordan ser BRK at boliger, natur og ressourcer hænger sammen i fremtiden
 - Hvilken indflydelse får det på boligudviklingen – hvad vil BRK understøtte

- Hvad betyder det for fremtidens bolig
- "Vi vil gøre det nemmere at være grøn" – også i boligmæssig forstand

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 3: Orientering om tidsperspektiv for vindmølleplanlægning samt om forudsætninger for nyt søkabel

Bilag

Notat om tidsperspektiv for vindmølleplanlægning

Noter fra møde med Energinet 16. august 2018

Åbent punkt

3 Orientering om tidsperspektiv for vindmølleplanlægning samt om forudsætninger for at staten etablerer et nyt søkabel

00.22.00A00-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	3	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget orienteres

Resumé

På baggrund af Kommunalbestyrelsens vision om Bornholm som CO₂-neutralt samfund i 2025, orienteres her om det forventede tidsforbrug fra en eventuelt beslutning om planlægning for vindmøller er truffet og til investorer har opført og tilsluttet vindmøllerne til elnettet. Der er tale om omfattende planlægnings- og beslutningsprocesser, som vil strække sig over en årrække, forventeligt mellem tre og ti år.

Endvidere orienteres om de forudsætninger, som - i forbindelse med et eventuelt kystnært havmølleprojekt ved Bornholm - skal være opfyldt for at staten vil etablere et nyt søkabel mellem Bornholm og Sverige. Elforsyningsloven kræver, at Energinet foretager en samfundsøkonomisk analyse som grundlag for en eventuel etablering af et nyt søkabel. Omkostningerne til et nyt kabel og den tilhørende infrastruktur på land skal vurderes op mod de samfundsmæssige gevinster. Finansieringen pålægges Danmarks elforbrugere.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 27. august 2018:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen har en vision om at Bornholm er CO₂-neutral i 2025. En mulighed for at opnå dette mål kan være at skabe planlægningsmæssige rammer, der kan motivere private investorer til at opføre vindmøller på Bornholm. Et medlem af Klima- og Bæredygtighedsudvalget har i den anledning bedt om konkretisering af det tidsforbrug, som Kommunalbestyrelse må påregne fra en eventuel beslutning om at igangsætte planlægning for vindmøller og til møllerne er tilsluttet el-nettet.

Principielt vil den samlede proces kunne gennemføres på tre år. Som regel varer processen dog betydeligt længere, i visse tilfælde helt op til ti år. For det seneste mølleprojekt på

Bornholm - de tre møller ved Tornbygård - varede processen seks år. I et notat, der er tilknyttet dette dagsordenspunkt, uddybes de forskellige faser i planlægningsprocessen.

Som led i afdækningen af mulighederne for at Bornholm kan blive CO₂-neutral i 2025 har Klima- og Bæredygtighedsudvalget ønsket redegørelse for sandsynligheden af, om staten vil etablere et nyt søkabel mellem Bornholm og Sverige med en større kapacitet end det nuværende kabel. Et nyt og større søkabel kunne i givet fald udvide den begrænsning på 40 MW, som er den nuværende størrelse på kablets overskydende kapacitet. Den overskydende kapacitet i kablet er en begrænsende faktor for den størrelse, som et eventuelt kystnært havmølleprojekt ud for Bornholms kyst kan have.

I den anledning har en lille delegation fra Bornholms Regionskommune 16. august 2018 afholdt møde med ledelsen i Energinet, som varetager statens forpligtelser til at transportere strømmen. Referat fra mødet foreligger som bilag til dette dagsordenspunkt. Energinet tilkendegav, at afgørende for en eventuel beslutning om tilvejebringelse af yderligere kapacitet er en samfundsøkonomiske vurdering, hvor omkostningerne til udbygning af kapaciteten sammenholdes med det tab, som samfundet påføres ved, at overskudsproduktion af el ikke kan transmitteres og dermed går tabt. Såfremt en investor ønsker at etablere en vindmøllepark – enten offshore eller kystnært ved Bornholm – vil det således skulle påvises, at overskudsproduktion herfra repræsenterer en samfundsmæssig værdi, der overstiger omkostningerne ved udbygning af søkablet fra Bornholm. Ved denne beregning er det nødvendigt at holde sig for øje, at der i situationer med stor overskudsproduktion fra en vindmøllepark ved Bornholm ofte også vil være overskudsproduktion fra andre vindmøller. I så fald vil elprisen være lav, og det samfundsmæssige tab ved overskudsproduktion tilsvarende lavt.

Energinet oplyste endvidere, at der ikke er alternativer til anden kabelføring end til Sydsverige. Et kabel fx fra Kriegers Flak via en ny vindmøllepark til Bornholm vil ikke være rentabel og vil således ikke kunne komme på tale.

Bornholms Energi og Forsyning forventer til førstkommende møde i Klima- og Bæredygtighedsudvalget at have undersøgt de af Energinet nævnte forudsætninger nærmere, herunder værdien af cut-off fra en 200 MW kystnær vindmøllepark i relation til at anslå samfundsøkonomien i at anlægge et nyt søkabel.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 4: Drøftelse af fremtidig organisering af arbejdet med Bright Green Island og Bornholmermålene

Bilag

BGI organisation_inspiration fra andre kommuner i DK

Referat fra møde med Energi Udvikling Bornholm 200818

Åbent punkt

4 Drøftelse af fremtidig organisering af arbejdet med Bright Green Island og Bornholmermålene

24.00.00G01-0241

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	4	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget beslutter

Resumé

Som led i Bornholms Vækstforumsprojekt Bright Green Island Revitalisering skal det afdækkes, hvordan man ønsker at tilrettelægge den fremtidige organisering af arbejdet med Bornholmermålene og Bright Green Island således, at der sikres en bred forankring og inddragelse af væsentlige aktører i arbejdet.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget kan udarbejde et oplæg til kommunalbestyrelsen inden nytår, til den fremtidige organisering af Bright Green Island indsatsen.

Som inspiration til dette arbejde er det vedhæftede notat en gennemgang af sammenlignelige indsatser fra 3 forskellige steder i landet: ProjectZero i Sønderborg, Samsø Energiakademi på Samsø og Netværk for Bæredygtig Erhvervsudvikling NordDanmark, der har til huse i Aalborg. Samt referat fra møde med bestyrelsen for Energi Udvikling Bornholm, om deres input til den fremtidige organisering af Bright Green Island.

På udvalgets møde drøftes fordele og ulemper ved de forskellige modeller og konkrete input eller principielle ønsker for den fremtidige bredere organisering af Bright Green Island gives videre til administrationen.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- på baggrund af drøftelser på mødet fremlægges på næstkommende udvalgsmøde en model for den fremtidige bredere organisering af arbejdet med Bright Green Island visionen og Bornholmermålene.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 27. august 2018:

Udsendes til næste møde.

Sagsfremstilling

Der ønskes på Bornholm at skabe en 'motor' for den fortsatte grønne omstilling af Bornholm, så målsætninger under de 8 Bornholmermål kan indfris, herunder bl.a. målet om at blive CO2 neutrale i 2025.

Bornholmermålene hænger så meget sammen, at det kræver koordinering og sammenhængende og tværgående indsatser for at nå dem. Målene kan således ikke som sådan deles ud på enkelte organer. Energi hænger fx sammen med elbiler og bygningsrenovering, med nye boliger og med oplevelsen af Bornholm. Vi skal have skabt et ejerskab hos virksomheder, organisationer og sektorer – alle skal involvere sig i Bornholmermålene som et fælles projekt – med hver deres viden og kompetencer.

Dette organ ("motoren") skal give kontinuitet og 'muskler' i arbejdet, så det ikke bliver stop/go fra projekt til projekt. Organet skal fungere med en styregruppe for arbejdet med Bright Green Island og Bornholmermålene, samt med et sekretariat for det koordinerende udviklingsarbejde.

Organet skal ikke bestemme, hvad de enkelte aktører foretager sig, men skal bidrage til information, formidling, koordinering, forankring, fundraising – og innovation og projekter på de områder, som ikke dækkes af eksisterende indsatser og på de områder som falder imellem aktørernes kerneområder.

Erfaringer fra de sidste 10 år samt fra andre kommuner i landet viser, at følgende elementer er centrale, hvis man skal lykkes med en koordineret indsats, samt fremdrift og gennemførelse af ambitiøse mål:

- Bredt sammensat organisation/bestyrelse, der sikrer bred samfundsmæssig forankring
- Selvstændig organisation, der sikre handlerum og kontinuitet i arbejdet
- Tæt kobling mellem kommunen og erhvervslivet, med stærk politisk forankring

Det har været overvejet, hvorvidt Energi Udvikling Bornholm kan varetage en særlig rolle, som driver og/eller særlig bidragsyder i arbejdet med Bright Green Island visionen og Bornholmermålene. EUB vil gerne bidrage til udmøntning af Bornholmermålene inden for de områder som EUBs medlemmer beskæftiger sig med, inkl. transport. Referat fra mødet med EUB vedlagt sagen som bilag.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 5: Frivillighedsstrategi, midtvejsevaluering

Bilag

Strategi for frivillighed og partnerskaber 2017-2019

Strategi for frivillighed og partnerskaber 2017-2019

Handleplaner for frivillighed og partnerskaber, KB-beslutning 21-09-2017

Åbent punkt

5 Frivillighedsstrategi, midtvejsevaluering

00.15.00G01-0021

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	5	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget indstiller
Social- og Sundhedsudvalget indstiller
Børne- og Skoleudvalget indstiller
Natur- og Miljøudvalget indstiller
Job-, Udvikling- og Fritidsudvalget indstiller
Økonomi-, Erhverv- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen vedtog i december 2016 "Strategi for frivillighed og partnerskaber 2017-2019", bestående af en række tværgående indsatser og særlige indsatser på fire udvalgte områder. Formålet er at skabe rammer og forudsætninger for en mere målrettet styrkelse af samspillet mellem de kommunale enheder, frivillige og foreningslivet.

En midtvejsevaluering viser at de fleste tværgående indsatser er gennemført eller delvis gennemført.

På de fire udvalgte områder har de respektive politiske udvalg vedtaget handleplaner, hvor der især på de tre områder har været gennemført en række initiativer.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- At Klima- og Bæredygtighedsudvalget tager midtvejsevalueringen til efterretning, og herunder være opmærksom på de tilbagestående udfordringer i gennemførelsen af frivillighedsstrategien.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 27. august 2018

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen vedtog 22. december 2016 "Strategi for frivillighed og partnerskaber 2017-2019", indeholdende en række tværgående indsatser og fire udvalgte områder til en særlig målrettet indsats.

Den 21. september 2017 vedtog Kommunalbestyrelsen handleplaner for hvert af de fire udvalgte områder:

- Den rehabiliterende organisation
- Integration af flygtninge
- En åben og inkluderende folkeskole

- Sunde og grønne lokalsamfund

Det ultimative mål for strategien er at hele (BRK-) organisationen indtænker frivillige og partnerskaber med foreningslivet i opgaveløsninger og udvikling af nye initiativer, hvor det er muligt, og sammen med erhvervslivet, hvor det giver mening.

Hertil er BRK organisationen ikke nået endnu, men de mange aktiviteter som led i strategien har været et stort skridt i denne retning.

Det skal her pointeres at samarbejde mellem kommunen, foreningslivet og frivillige IKKE er af ny dato. Flere kommunale enheder har mange års erfaringer med at samarbejde med foreninger og frivillige, f.eks. indenfor lokalområdeudvikling, aktivitetscentre, kulturlivet mm.

Frivillighedsstrategien har suppleret og styrket dette mangeårige samarbejde på flere områder:

- Det er blevet nemmere og mere attraktivt at være frivillig på Bornholm, herunder med oprettelsen af en frivilligportal, samarbejdet gennem Frivillig Forum Bornholm med nu ca. 25 medlemsorganisationer og én indgang til BRK gennem frivillighedskoordinatoren.
- Det er blevet nemmere og mere attraktivt for kommunale medarbejdere at samarbejde med frivillige, herunder med beskrevne procedurer og vejledninger, kontaktpersoner i forhold til frivillighedsstrategien, øget koordinering mm.
- På flere områder oplever borgerne sammenhæng mellem indsatserne fra fagprofessionelle og frivillige, f.eks. på integrationsområdet.
- Der er skabt flere anledninger til at den frivillige verden og kommunen mødes og samarbejder, f.eks. i forbindelse med Frivillig Fredag/Uge 39 med bl.a. fonds- og foreningsmesse.

Den tværgående indsats

Kontaktpersoner: Alle centre har udpeget en central nøgleperson med ansvar for implementering af frivillighedsstrategien.

Procedurer: Flere institutioner har udarbejdet specifikke procedurer for samarbejdet med frivillige, og netværket har bl.a. fokus på frivillighed med aktiviteter i frivilligugen, uge 39.

Retningslinjer/håndbog: Med udbygningen af kommunens hjemmeside om frivillighed synes der ikke umiddelbart at være et behov for en håndbog. Hjemmesiden gør det muligt til stadighed at udbygge og tilpasse viden og vejledninger mv.

Vidensbank for kommunalt ansatte om frivillighed bliver løbende ajourført af frivillighedskordinator og flyttes til kommunens intranet Dragenettet under 'netværk'

Frivilligcenter: Frivillig Forum Bornholm (FFB) afleverede i juli 2017 en indstilling omkring etablering af et frivilligcenter, på baggrund af oplysninger og erfaringer fra andre af landets kommuner. Forslaget indgik i kommunalbestyrelsens budgetforhandlinger for budget 2018, men førte ikke til afsættelse af midler til etablering af et frivilligcenter.

Kompetenceudvikling: Der er ikke modtaget konkrete ønsker fra kommunens centre og institutioner om kompetenceudvikling af medarbejdere. Der har været afholdt et gratis webinar for kommunalt ansatte med titlen "Styrk samarbejdet med frivillige i offentlige institutioner", og kommunen har gennem Frivillig Forum Bornholm været medarrangør af kompetencekurser til frivillige foreninger.

Rammer og ressourcer: Der er stor søgning efter økonomisk tilskud til foreninger. På hjemmesiden oplyses om puljer og fonde, og henvises til konsulenter i kommunen der kan være behjælpelige med ansøgninger.

Omkring 40 foreninger har via kommunen modtaget gratis login til Schultz Puljeguide, hvor de selv har mulighed for at søge midler blandt ca. 1200 fonde og puljer.

Lokaler: Et samlet notat over lokaler, der kan benyttes af foreninger og frivillige, er under udarbejdelse og ventes klar i løbet af efteråret 2018.

Portal: En frivilligportal www.frivilligbornholm.dk blev taget i brug 1. september 2017. Her kan udbydes frivilligopgaver, annonceres begivenheder, oplyses om udstyr/grej til låns og der arbejdes aktuelt på at få en samlet foreningsoversigt. Portalen ejes af Frivillig Forum Bornholm, der finansierer driften over det årlige driftstilskud fra kommunen.

Handleplaner

Den rehabiliterende organisation

BRK er meldt ind i organisationen i Cykling uden Alder, med adgang til bookingsystem og forsikring af de frivillige.

- Sammen med Cykling uden Alder er afholdt et PR-event i sensommeren 2017, hvor der blev cyklet med rickshaw cykler og beboere fra Domen i Allinge til Is-Kalas i Sandvig t/r
- Et rekrutteringsopslag på Frivilligportalen lægges op umiddelbart efter sommerferien 2018
- Der er et tiltag i støbeskeen i forhold til de lokale medier for at fortælle historien om de gode cykeloplevelser mhp. at rekruttere flere frivillige cykelpiloter
- I forbindelse med "Frivillig Fredag" 28. september 2018 er der planlagt en PR-event ved Aakirkeby-Hallerne, hvor folk kan prøve/se, hvor dejligt det er at cykle en tur med nogen

Gennemførelsen af handleplanen har været forsinket, bl.a. af det store ekstra arbejde, som plejeboligområdet fik i forbindelse med et meget intenst forløb med byggeri af 11 køkkener og iværksættelse af leve-bo miljø med udgangspunkt heri.

Integration af flygtninge

I samarbejde med lokalsamfundet, Byting, borgerforeninger og idrætsforeninger rundt på øen, har integrationsafdelingen afholdt informationsmøder med borgere og nye danskere, hvor der er skabt mange gode relationer, hvilket også opleves ved, og gennem åbne husmøder i de nye borgeres bofællesskaber.

En sidegevinst til integrationsarbejdet er, at der i flere byer er oprettet grupper af kontaktpersoner som både borgere og kommune kan henvende sig til, når der kommer nye beboere til byen og hvis de har spørgsmål til det lokale liv.

De involverede byer er Klemensker, Aakirkeby, Pedersker, Hasle, Nexø og Rønne.

En åben og inkluderende folkeskole

Alle folkeskolerne på Bornholm har i forskellig grad samarbejde med frivillige. De fleste gennem Åben Skole projekter, skoletjenesten og lokale foreninger.

I forbindelse med handleplanen er der i skolelederregi blevet drøftet retningslinjer for samarbejdet med frivillige bl.a. i forhold til information på skoleporten om anvendelsen af frivillige og den fælles indgang FrivilligBornholm.dk. Personalet på skolerne har fået introduceret frivillighedspolitikken og strategien. Derudover er "samarbejdet med frivillige" blevet et tilbagevendende punkt på ledermøderne til gensidig inspiration.

Skolerne arbejder bl.a. med:

- Skoletjenesten Bornholm
- Diverse Åben Skole projekter, herunder egne puljemidler

- Naturvidenskabsfestivalen i uge 39
- Samarbejde med erhvervslivet om First Lego League(FLL)
- Samarbejde med Fonden for Entreprenørskab om bl.a. Edison
- Samarbejde med UU og de erhvervsdrivende om diverse tiltag der understøtter elevernes uddannelsesvalg fx karrierelæring, BUM (Bornholms Uddannelses Messe)
- Lokalt samarbejde med foreninger, erhvervsdrivende, forældreforeninger m.m.
- Samarbejde med frivillige om lokale projekter fx læsemakkerprojektet i Nexø, praktiske opgaver m.m.
- at eleverne af og til deltager som frivillige fx ved at gå Lucia på et plejehjem, pyntning af bibliotekets/byens juletræ m.m.

Det har vist sig svært at rekruttere frivillige i skoletiden, så derfor har fokus primært været på samarbejdet med kulturinstitutioner og de erhvervsdrivende.

Sunde og grønne lokalsamfund

Indsatsen i handleplanen har fokus på at skabe et sted, hvor unge på Nordbornholm kan hænge ud og være aktive i timerne efter skole. Projektet vil involvere unge i 6-9. klasserne, således at de selv er med til at skabe stedet og til at tage ansvar for udviklingen i deres lokalsamfund.

Status: På grund af fraflytning af ansvarlig medarbejder og organisationsændringer efter kommunalvalget er gennemførelsen af denne handleplan blevet forsinket, og vil først blive gennemført efter sommerferien 2018.

Økonomiske konsekvenser

Finansieringen af de konkrete tiltag afholdes inden for budgettet for de respektive politiske udvalg, eller vil blive forsøgt afholdt gennem fundraising.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Bilag:

- Strategi for frivillighed og partnerskaber 2017-2019
- Handleplaner for frivillighed og partnerskaber, KB-beslutning 21-09-2017

Punkt 6: Procesplan folkesundhedspolitik

Åbent punkt

6 Procesplan for tværgående folkesundhedspolitik

29.09.00P22-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	6	

Hvem beslutter

Social- og Sundhedsudvalget beslutter
Børne- og Skoleudvalget orienteres
Job,- Udvikling- og Fritidsudvalget orienteres
Klima- og Bæredygtighedsudvalget orienteres
Natur- og Miljøudvalget orienteres
Kommunalbestyrelsen til orientering

Resumé

Social- og Sundhedsudvalget har udtrykt ønske om, at Bornholms Regionskommunes eksisterende sundhedspolitik revideres. For at sikre en bred inddragelse foreslås en proces der bl.a. indbefatter afholdelsen af et borgermøde, et temamøde for Kommunalbestyrelsen samt nedsettelsen en arbejdsgruppe med bred repræsentation fra kommunens fagcentre.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller til Social- og Sundhedsudvalget:
a) at procesplanen for tværgående folkesundhedspolitik godkendes

Social- og Sundhedsudvalget, den 4. juni 2018:

Godkendt

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 27. august 2018:

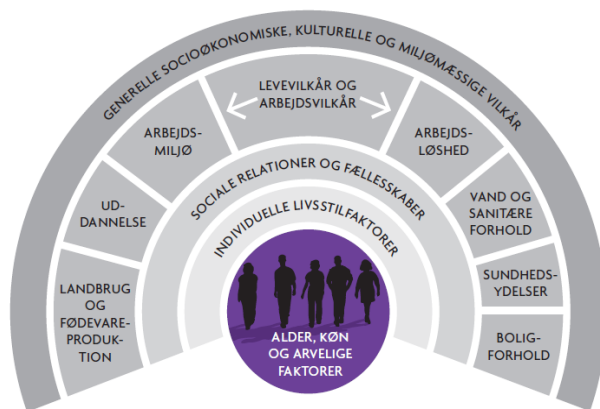
Orienteringen er taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Borgernes sundhedstilstand har stor betydning for efterspørgslen efter kommunens ydelser inden for en lang række områder – det gælder fx pleje, sygedagpenge, behandling og genoptræning. Derfor forholder kommunerne sig også i stigende grad til sundhedsopgaven som en, der ikke kan løses af sundhedsområdet alene. Dette er helt i samklang med sundhedslovens § 119, som fastslår, at kommunen har ansvaret for, at borgerne har sunde rammer og relevante forebyggelsestilbud.

De rammer og betingelser, der er med til at skabe sundhed, fordeler sig på mange forskellige kommunale områder. Nedenstående figur viser, hvordan forskellige årsagsfaktorer bestemmer den enkelte borgers sundhedstilstand.

Figur: Årsagsfaktorer

SUNDHED PÅ TVÆRS | SUNDHEDSSTYRELSEN | 2010

Uddannelse, sociale forhold, arbejdsmarkedstilknytning og miljø spiller en afgørende rolle for den enkeltes sundhed, og det samme gælder trafikforhold og muligheder for fritidsudfoldelser (figurens ydre lag). Arbejdet på alle disse områder kan være med til at forebygge sygdom og fremme sundhed, og sunde rammer for borgerne etableres i høj grad af alle andre kommunale områder end sundhedsområdet. Den enkeltes livsstil har naturligvis også stor betydning for den enkeltes sundhed.

Det er derfor væsentligt, at sundhedsfremme- og forebyggelsestiltag bliver tilbudt, der hvor kommunen har en indflydelse på borgernes muligheder for at leve sundt i hverdagen. Det kan fx være i skolen, på arbejdspladsen, i beskæftigelsestilbuddet, i trafikken og i de rekreative offentlige områder.

Formålet med den reviderede (folke)sundhedspolitik er således at skabe en fælles retning og en bred fælles forståelse for de eksisterende sundhedsudfordringer på Bornholm, mekanismerne bag samt bud på, hvordan man bedst forebygger sygdom og understøtter sundhed.

Den fælles forståelse søges opnået gennem en proces med bred inddragelse og involvering. Det er tanken, at sundhedspolitikken omdøbes til en folkesundhedspolitik, bl.a. for at signalere og tydeliggøre at forebyggelse og sundhedsfremme kræver indsats på mange områder i kommunen. Og at sundhed er meget andet end broccoli, løbesko og afholdende - eller i den anden grøft - behandling af sygdomme, som lidt er de opfattelser af sundhed området generelt er 'plaget af' i Danmark.

Tidsplan:

Tidspunkt	Aktivitet
2018	
4. juni	Møde i Social- og Sundhedsudvalget - godkendelse af procesplan Punktet går ligeledes til orientering i alle øvrige fagudvalg og kommunalbestyrelsen i juni 2018.

August/september	Temamøde i samarbejde med Bornholms Hospital om Sundhedsprofilen (Kommunalbestyrelsen m.fl.)
<i>Juni / november</i>	<p><i>Administrativ proces:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kvalificering af skabelon og input til værdier/temaer i ledergruppen i Center Sundhed.</i> • <i>Koordinerende Sundhedsforum drøfter input til folkesundhedspolitikken (værdier/temaer) og der udpeges medlemmer til arbejdsgruppe, herunder som minimum en repræsentant fra hver af de fagcentre der sidder i Koordinerende Sundhedsforum (Børn og Familie, Job, Uddannelse og Rekruttering, Naur, Miljø og Fritid, Psykiatri og Handicap, Skole, Ældre, Skole og Sundhed).</i> • <i>Der arbejdes i arbejdsgruppen. Arbejdsgruppens opgaver: Input til værdier. Input til temaer, samt tilrettelæggelse og afvikling af temamøde i KB samt borgermøde (se nedenstående)</i> • <i>Koordinerende Sundhedsforum behandler status på arbejdsgruppens opgaver</i>
3. december	Møde i Social- og Sundhedsudvalget - Status på arbejdet og oplæg til temamøde og borgermøde
2019	
Januar	<ul style="list-style-type: none"> • Temamøde i KB med deltagelse af Ældrerådet, Handicaprådet, Udsatte råd m. fl. (Koordinerende Sundhedsforum) • Afholdelse af borgermøde om BRK's kommende sundhedspolitik med henblik på at få input til sundhedspolitikken fra et borgerperspektiv
<i>Februar 2019</i>	<p><i>Administrativ proces:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Administrativ bearbejdelse af borgermøde – udkast til politik</i> • <i>Koordinerende Sundhedsforum drøfter opfølgning på temadag/udkast til politik.</i>
Marts/april	<p>Møde i Social- og Sundhedsudvalget - udkast til folkesundhedspolitik</p> <p>Høring i Handicaprådet og i Ældrerådet.</p>
Maj	Møde i Social- og Sundhedsudvalget – drøfter/anbefaler folkesundhedspolitikken – og sender den videre til Kommunalbestyrelsen.
Juni	Kommunalbestyrelsen godkender folkesundhedspolitikken

Økonomiske konsekvenser

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Selv om politikken vedrører hele kommunen – hele Bornholm – ligger den ressortmæssigt under Social- og Sundhedsudvalget. Den skal dog forankres tværpolitisk og sendes derfor til orientering i alle fagudvalg.

Punkt 7: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

Åbent punkt

7 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

00.01.00P35-0101

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	7	

Indstilling og beslutning

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 27. august 2018:

Intet at videresende

Punkt 8: Gensidig orientering

Åbent punkt

8 Gensidig orientering

00.01.00P35-0101

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	27-08-2018	8	

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 27. august 2018:

Intet.